

NYTT FRÁ GRENLAND ÆTTEHISTORIELAG

Nr. 28 Oktober 1992

Et gammelt diplom om Folkestad-ætta i Bø. (Dipl. Norv. I)

Hjarrand Thoraldssøn, Prest paa Saude, og tvende Andre vidne, at Eilif Steinodssøn afhændede sin Søn Svein den Arv, som tilfaldt ham efter Gunnulf Eirikssøn paa Bjerknes.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv. Seglene mangle.

690.

9 Septbr. 1423.

Folkestad.

Ollom monnom þeim sām þetta bref sea ædher høeyra sända Hjarrander Þoraldzson prestar a Saudhom Ellinger Sweinsson ok Samunder Þorgeirsson q. g. ok sinæ kunnikt gerande at meer varom a Folkastadhom er ligger j Biarhæradhe a Grœnlandom a degghi nest æptir Mariu mæssu œfre a xiiie aare ok xxta rikis vaars vyrdaligs herra herra Eiriks mæd gudz nadh Noregs konongs saghom ok høeyrdom a at þeir heldo hondom saman af einne halfuo Stein Eilifsson en af annare halfuo Eilifuer Steinotsson mæd þesso skilorde at fyrnæmpder Eilifuer gaf ok afhænde þer firir oss fyrnæmpdom Steine syni sinom mæd fulkomlighø jaa ok handerbande arf þen sām honom fæll ræthleggha æptir Gunnulf Eiriksson a Biarknese halfua deild arfsens badhe j lauso ok j fosto ok hans rættler arfuingiar hwar eptir annan ræthligha ok ðbrigdaligha eigha ok fylghia vltan altz afrædhæs. Till sanynda her vm settom mee(r) vaar jnsigle firir þetta bref er giort var a degghi ok aare sām fyr seghir.

INNHold NR. 28 OKTOBER 1992.

FOLKESTAD-ÆTTA I BØ.....	SIDE 3
SPØRSMÅL OG SVAR.....	SIDE 6
EN HISTORIE FRA AUST-AGDER.....	SIDE 9
PÅMINNELSER TIL MEDLEMMENE.....	SIDE 9
LAGETS TUR TIL BLÅFARVEVERKET.....	SIDE 10
INNKOMNE FORSLAG TIL NYTT NAVN PÅ MEDLEMSBLADET	SIDE 10

REDAKSJONSKOMITÉ:

THOR GUNDERSEN, SIVERT URNES VEI 55, 3714 SKIEN	TLF. 03 52 2784
ROAR F. NESSE, HÅVUNDEVN. 377, 3711 SKIEN	" 03 501087
DAG STRAUME, CAMILLA COLLETS VEI 13, 3715 SKIEN	" 03 521847
GUNNAR OLAND, BROCHSGT. 1, 3960 STATHELLE	" 03 960494

PÅMELDING AV NYE MEDLEMMER' HENVENDELSE KASSERER :

ALF GRANLY, GRAVAVEIEN 52, 3940 HEISTAD	TLF.03 549052
---	---------------

Folkestad-ætta i Bø.

I Årsskrift 1924 for Historielaget for Telemark og Grønland finnes en artikkel om den gamle Folkestad-ætta, skrevet av den kjente slektsgranskeren G. O. Nordbø. Artikkelen trekker en linje fra den første kjente storbonden på Folkestad og ned til Myllarguten. Mye er sagt og skrevet om Myllargutens herkomst etter dette, og jeg vil ikke blande meg inn i den diskusjonen ved denne anledningen. Interesserte kan jo selv lese artikkelen; de aller fleste Årsskriftene er fremdeles å få kjøpt på Fylkesmuseet. Her vil jeg heller konsentrere meg om Folkestad-ætta, en av de Telemarks-slektene som kan føres lengst tilbake. Jeg har selv Folkestad-blod i årene, og det samme gjelder nok svært mange andre av lagets medlemmer. Forhåpentligvis finner noen litt nytt i denne artikkelen.

Selve gården er også svært gammel, men ikke blant de eldste i bygda. Noen mener at gårder med endinga -stad kan stamme fra folkevandringstida, altså ca 400-600, og det eldste funnet fra Folkestad er faktisk fra 300-tallet. Det er et gravfunn på nordre Folkestad, en branngrav med rester av skjold og spyd. På Oppigard Folkestad fantes også en gravhaug, "Kjempehaugen", sannsynligvis fra vikingtid.

De første opplysningene om personene på denne gården får vi i såkalte diplomer, skinnbrev fra middelalderen. Det eldste er fra 1360, og her er "Olaff Folkestadt aff Bøherrit" vitne og lagrettesmann i en drapssak. Det neste brevet, datert 4. mars 1392, forteller adskillig mer om slekta. Her får vi vite at Steinodd Sveinungsson, bonde på Folkestad, selger sin del av gården Hove i Hovinbygd til oppsitteren og medeieren der. Både Nordbø og Stian Henneseid (i Bø-soga) nevner at disse personene må ha overlevd Svartedauden, og begge knytter dette til sagnet om at Folkestad var en av "tri rjukande pipur" etter den store farsotten. Det tredje aktuelle skinnbrevet er datert 9. september 1423. Det er et skiftebrev og forteller bl.a. at Eilef Steinoddsson overdro til sønnen Stein Eilefsson både løst og fast i gården Bjerknes i Sandsvær. Stein flyttet til Bjerknes, og i 1443 får vi vite at han hadde overtatt gården som arv. Stein-navnet finner vi også i den gamle Bjerknes-ætta, og vi kan kanskje gjette på at mor til Stein var fra Bjerknes. Andre mulige ekteskapsforbindelser mellom de to slektene har også vært antydnet.

Dette er altså de fire første slektledd i Folkestad-ætta:

- I. Sveinung, f. kanskje ca.1300
- II. Steinodd Sveinungsson, f. ca.1340
- III. Eilef Steinoddsson, f. ca.1370
- IV. Stein Eilefsson

Siden Stein Eilefsson flyttet til Bjerknes, er det usikkert om det er hans etterkommere som senere sitter på Folkestad. Eilef har sannsynligvis hatt flere barn. Sikkert synes det i alle fall å være at det er den samme slekta som fortsetter på Folkestad, selv om vi mangler et par ledd. Både Nordbø og Holta (i Hitterdalsboken) regner slekta videre fra Stein Eilefsson, og de antar at navnene kan ha vært Eilef Folkestad

og en sønn av denne, Olav Folkestad (nr. V og VI i rekka hvis Stein Eilefsson regnes med).

På 1500-tallet er vi på sikker grunn igjen. I to diplomer, fra 1560 og 1572, nevnes Erland på Folkestad som far til Olav på Folkestad. Erland må være født ca 1475, og han var visstnok gift med en Egelev. Disse hadde altså sønnen Olav Erlandsson, gift med Guri. Disse hadde tre barn som vi kjenner til, og fra disse forgrener Folkestad-atta seg utover Bø og nabobygdene.

VII. Erland på Folkestad, f. ca.1475, g.m. Egelev

VIII. Olav Erlandsson, f. ca.1500, g.m. Guri

- Barn: 1. Eilef
2. Erling
3. Egelev

Olav Erlandsson må ha vært en svært rik mann. Stian Henneseid har beregnet at han eide ca.50 tønner jorder-gods, kanskje mer. På hans tid må gården være delt i to, for sønnen sitter på det ene bruket. I et dokument fra 1560 er Olav Erlandsson nevnt som lagrettesmann.

IX. 1. Eilef Olavsson Folkestad (1530-1590/1), g.m. Anne

- Barn: a. Hans, lagrettesmann 1601, d. 1603
b. Asne, d. 1603
c. Ingerid, d. 1603
d. Guri
e. Åse

Eilef ble liksom faren en rik og mæktig mann. Han var lensmann i bygda og kirkeverge for både Bø og Gåra kirker. Liksom faren eide han både nedre og midtre Folkestad, til sammen 10 tn skyld, og han hadde eien-dommer også i Gjerpen, Bamble og Sannidal.

IX. 2. Erling Olavsson Nordbø, d. 1573

- Barn: a. Olav
b. Eilef (lensmann 1600-32), g.m. Åse
c. en datter

IX. 3. Egelev Olavsdotter fra Folkestad, d. ca.1614, g.m.

Olav Gregarsson Håve fra Lisleherad

- Barn: a. Gunhild
b. Helge (dtr.)
c. Jurid
d. Gro
e. Åsne
f. Ingeborg
g. Gregar

X.1.d. Guri Eilefsdotter ne. Folkestad (ca.1575-etter 1650),
g. 1599 m. Gregar Olavsson Håve (se IX.3.g)

- Barn: Gunhild, f. 1602, g.m. Hølje Askildt søndre
Anne, f. 1604, g.m. Gunnulv P. Helgetveit
Åste, d. 1648, g.m. Tor Hansson Sundbø
Olav G. Håve, f. 1622, g.1) Astrid J. Kjeldal,
g.2) Aslaug Sv. Vreim

- X.1.e. Ase Eilefsdotter Folkestad (Megarden)
g.m. Torkjell Haraldsson Lindheim fra Sauherad
Barn: Olav T. Folkestad, f. ca.1600, g.m. Gunhild
kanskje fra Oterholt
Eilef Torkjellsson
- X.2.a. Olav Erlingsson Nordbø, d. ca.1600
Barn: Semund O. Nordbø, lensmann 1642-50
- X.2.c. ? Erlingsdotter,
g.m. Anund Kittilsson Holtan, Sauh.
Barn: Erling (Elling) A. Holtan/Prestholt
Liv, f. ca 1588, g.m. Torbjørn J. Vrålstad,
Kittil A. Holtan, f. ca.1590, g.1) ? ?
g.2) Aslaug Tar. Hem
- X.3.a. Gunhild Olavsdotter Håve, d. før 1615,
g. før 1595 m. Torbjørn Opsund
Barn: Anne, g.m. Gudmund Opsund
- X.3.b. Helge Olavsdotter Håve, d. før 1606
g. før 1595 m. Dyre Sveinsson Tjønn
Barn: En datter
- X.3.c. Jurid Olavsdotter Håve,
g.1) før 1595 m. Gunnar Asmundsson
g.2) før 1606 m. Niculus Sundbø
- X.3.d. Gro Olavsdotter Håve, d. før 1606,
g. ca.1596 m. Bjørn Steinulvsson østre Håve
Barn: Liv, g.m. Herbjørn Nirisson, b. på ø. Håve
Gunhild, g.m. Torkild J. Busnes, Gransherad
- X.3.e. Asne Olavsdotter Håve, d. før 1614,
g.m. Gunleik Omnes, Sauland
Barn: Kittil G. Omnes, f. 1615, g.1) Tollaug Torkildsd.
g.2) Mari G. v. Eikja
- X.3.f. Ingeborg Olavsdotter Håve, d. før 1615,
g. før 1606 m. Halvor Håve(-eiet)
Flere barn.
- X.3.g. Gregar Olavsson Håve/Folkestad, (ca.1575-1626),
g.m. Guri E. Folkestad (søskenbarn, se X.1.d.)

Som man ser, forgreiner Folkestad-ætta seg utover til flere bygder i løpet av de ti slektleddene vi kjenner. Egentlig er det jo bare fire slektledd vi kjenner så mye til at vi kan følge de forskjellige barna, og fra og med slektledd XI blir det svært mange greiner å følge opp.

Thor Gundersen

SPØRSMÅL OG SVAR

Er det noen som kjenner til denne familie
og deres etterkommere ?

Folketelling 1900 Solum. Telemark.

Gustav Carlson Engmann f. 23.12.1851. Hedebo, Sverige.
d. 24.12.1932

Hustru

Emma Kristiansdtr. f. 1851 Bohuslen, Sverige.
d. 21.10.1918

Deres barn:

1. Emma Engmann f. 1880 Froland, Aust Agder.
2. Augusta Engmann f. 1884 Vegårshei, Aust Agder.
3. Anna Karoline Engmann f. 1886 Skotfoss, Telemark.
4. Elisabeth Engmann f. 1891 Skien.
5. Carl Johan Engmann f. 1893 Skien.
6. Otto Fredrik Albert Engmann f. 1897 Skien.
d. 1918 Tønsberg.

Kristine Eliasdtr. f. 1824 Sverige.
(Gustavs svigermor)

Gustav Olsen f. 1877 Sverige.
(Han ble gift med Emma Engmann f. 1880.)

Bolig "Solbakken" arbeiderbolig, Solum, Telemark.

Henvendelse
Öyvind Lund
Friggv. 3
3100 Tønsberg
Tlf. 034 21606

Kan noen hjelpe meg til å finne frem til en Gunhild Andresdtr.
Hun var gift med Halvor Johnsen f. 16.06.1799.
De hadde en datter Anna Halvorsdtr. f. 20.04.1829 på
Hegnastykket i Bø.

Sally Henriksen
Mellomgt. 2
3264 Larvik

E T T E R L Y S E R !!!

- * Etterkommere/slektninger til Torgrim Jørgensen og Torbjørg Sveinsd. Lisle-Findreng (Findreng 2).
- * Etterkommere/slektninger til Bendik Sigurdsen Rui (Bendik 2), og Sigrid Kjetilsd. Sanden (Sanden 26, mor Hurrung 8, farmor Roholt 6, mormor Vrå 8a).
- * Etterkommere til Tor Steinarsson Fjågesund (Fjågesund 7).
- * Etterkommere/slektninger til Jens Vrolsen (Nordskog 95) og Tone Guttormsd. (Skare 101).
- * Etterkommere/slektninger til Olav Aslaksen (Svanajord 113) og Birgit Johannesd. (Viking 7).
- * Etterkommere/slektninger til Aslak Johannesson Sollid (Skarprud 137) og Margit Olavsd. (Lia 9).
- * Etterkommere/slektninger til Halvor Olsen gift 4/6 1825 med Gunhild Haraldsd. Aase i Flatdal (Seljordsoga III, s.77).
- * Etterkommere/slektninger til Gunder Thorsen og Aase Johnsd. Blomhaug i Seljord.
- * Hvor i Kviteseid(?) kom Kari Olsd.-I fra? Gift 13/2 1804 i Tørdal med Knud Olsen Austad. Skulle være tillysing i Kviteseid før ekteskapet, men har enda ikke klart å finne den i kirkebøkene. Gift etter attest fra presten Winfeld. Pr FT 1855 [s.35] bodde hun på Lien i Tørdal, og var 74 år. Pr Folketelling 1865 [s.51] bodde hun på Lien, var 84 år, og nevnt at født i Bø Prestegjeld. Kari Olsd.-I døde 29/10 1869 på Lien, 88 år.
- * Hvor i Kviteseid kom Kari Olsd.-II fra? Gift 20/4 1813 i Tørdal med Aasold Aasoldsen Fjeldet. Ved Folketelling 1855 [s.52] bodde hun på Dækkane, 67 år. Pr FT1865 [s.59] bodde hun på Dækkane i Tørdal, 79 år, og nevnt at født i Vraadal, Hvideseid. Denne Kari Olsd.-II døde 21/7 1867 på Dækkane, 83 år.
- * Hvem har mer kjennskap til Håge Olsd.? - ei tjenestepike fra Brunkeberg som omkom i ei ulykke 1864 i Tørdal, 24 år gammel.
Innflyttet Tørdal:
Foreldre:
- * Er interessert i å få greie på mer om gamle gang-/ride- og kjerreveier + nyere veier mellom Fjågesund/Vrådal og Tørdal. Alle slags opplysninger av interesse.
- * Hvem har kjennskap til plassen Romsjordet under Aamås?
- * Ønsker å kjøpe hefte nr.1 til Kviteseid Historielag, og Kviteseidsoga bind I og II (evt. med bind III).

Har dere opplysninger, så ta kontakt! Toril Lohne, Drangedal.

ETTERLYSNING:

Hvem var Ole Torbjørnsen og hvor kom han fra ?

Hvem var hans foreldre og hvor kom de fra ?

Her siteres Gjerstadboka bind 4 s. 546:

"Da presten Hans Mathias Abel kom fra Amlie eller Mo i Telemark til Gjerstad i 1784 hadde han med seg en kar Torbjørn som busette seg i bygda, og det må være Torbjørn Hærmodsen, mulig fra Mo eller Rauland"

I 1801 er han i Bjorkjenndalen i Gjerstad som husmann med jord og svak, 73 år. Kona er Hellje Olsdtr. 66 år og svak. Av barna vet man om to, Ola f.ca. 1767 og Dagne f.ca. 1763.

SPØRSMÅL TIL MEDLEMSBLADET :

1. Er det noen av bladets lesere som kan gi meg opplysninger om Peder Tøgersen Green, en trelasthandler og jordegodseier i Larvik?

Han var g.m. Helvig Michelsd. d.1696 i Risør.

Deres datter skal være Barbara Pedersd. d. 1716 i Risør. Hun var g.m. rådmann i Skien Marcus Helmer f.1621 i Skåne, d.1666 i Skien. Deres barn var 1. Katarina g.m. Peder Simonsen Hyld (borgerm. i Skien 1705-17)

2. Elen g.m. toller Jens Smith i Risør 3. Helvig 4. Elisabet (Lisbet)

Jeg vet at det står opplysninger om Peder Tøgersen Green i Tidsskrift for genealogi og pers. hist. B.I s.362. Er det noen som har tidsskriftet og kan sende meg en kopi av siden?

Forøvrig er jeg interessert i alle opplysninger om personene nevnt ovenfor og deres aner, og om alle personer ved navn Hyld, Hylle osv.

2. Finnes det noen som har godt kjennskap til arbeidere ved Ulefoss Jernverk og jernverket på Herre, så er jeg interessert i kontakt!

3. Jeg ønsker også opplysninger om følgende personer i Gjerstad i Aust-Agder og deres aner:

Joan Anonsen Melås d.1681 g.m. Kari Olsdatter og deres sønn Kjøstol f.1659 d.1726 g.m. Alis Gunnarsd. Fone f.1667 d. 1740. Torbjørn Olsen Løite ca.1669-1748 g.m. Anne Simonsd.

Hilsen Laila Kornstad
Nerstad
3350 Prestfoss
Tlf. 03-715757

En historie fra Aust-Agder.

Svoger til Orm Gundersen (F. 1702) Nils Terjesen Olsbo har skrevet ned denne historie.

Den 8 juli 1746 ble Orm Gundersen dømt for:

1. At han på Dalskleven har taget Ole Biørnsen Møglestue i akselen og kastet ham mot døren.
2. At han deretter gick til Ole Biørnsens eget hus, der slog husbord og krack i gulvet.
3. At han haver sønderbrudt Ole Biørnsens baadshagestage og endelig for at det 4de at saadant på en søndag under larmen og støyen er skeed.

Bot: Hellige brøde efter loven: 1-2-0

Overfall på Dalskleven: 9-0-0

Overfall i Ole Biørnsens hus: 9-0-0

Forøvd vold i Ole Biørnsens hus: 60-0-0

Saksomkostninger: 9-1-0

Tils: 88-3-0

Orm Gundersen hadde været overmaade beskjenket så han intet erinderet.

Såfremt Orm Gundersen ikke skulle have formue til at betale alt eller noget af det paadømte, da at lide og ungielde paa kroppen efter loven.

Den 5-5-1 47 var det skifte hos Orm Gundersen, Runnek Husene og løsøret vurdert for 62-2-16.

Bot og andre utgifter 150-1-7.

Efter forestaaende beskaffenhed bliver indtet af Orm Gundersens boe og midler i behold til de paadømte bøders afbetaling.

Orm Gundersen er min tipp-tipp-tipp oldefar på min mors side.
Oland.

PÅMINNELSER TIL MEDLEMMENE:

- * Husk høstmøtet hos Velferden i Porsgrunn torsdag 29. oktober. Foredragsholder Bjørn E. Holthe, Slechtsgransking m.h.p. Drangedal. Tar gjerne spørsmål fra tilhørerne.
- * Vi tar fremdeles imot forslag til nytt navn på medlemsbladet.
- * Vi oppfordrer om å skrive til neste nummer av bladet som er et jubileumsnummer.

Lagets tur til Blaafarveverket.

Lagsturen i år ble en virkelig godbit. Det var synd at ikke flere av lagets medlemmer hadde anledning til å være med. Vel framme på Blaafarveverket ble vi møtt av Gunnlaug og Torbjørn Aasetres svigersønn Svein Erik Finnerud, som skulle være vår guide denne dagen. Og allerede det forarbeidet han hadde gjort, ga løfte om at dette kom til å bli en meget interessant dag. Vi fikk utlevert hvert vårt kart over området og et ark med historiske fakta og en del ord og uttrykk med tilknytning til verket. Dermed ble det lett å følge med når Finnerud fortalte.

Vi fikk vite at den første koboltmalmen ble funnet i 1772. Fire år etter ble Blaafarveverket opprettet, og i 1783 var produksjonen ordenlig i gang. Storhetstiden var fra 1822 til 1848, og verket kunne stå som et mønster for andre - og gjaldt de sosiale forhold. Arbeiderne kunne få lån av verket, de hadde fri brensel, fri bolig av meget god standard, fri lege, frie medisiner og fri pleie. Det var også sykkelønn, fattigstønad og pensjon. Tre skoler var opprettet, og det var påbudt fremmøte for barna.

Finnerud tok oss med inn i de restaurerte bygningene og ga interessante utredninger om deres funksjon i verkstiden. Vi spaserte så opp til Haugfoss og fikk vite adskillig også om dette stedet. Vel nede igjen var det tid for et besøk på P.S. Krøyer-utstillingen, en fin opplevelse. Så gikk turen til Nyfossum og Elsa Beskow-utstillingen der, og vi avsluttet en uvanlig interessant dag med en tur til gruvene, før vi kjørte hjem til fam. Finnerud hvor det var god og hyggelig servering i hagen.

En stor takk fra formannen til de ansvarlige for turen, Nicolay Flor, Gunnlaug og Torbjørn Aasetre og Svein Erik og Gudrun Finnerud.

Th. G.

Innkomne forslag til nytt navn på medlemsbladet:

1. Primstaven	2. Bindeleddet
3. Skattekista	4. Kringla

og

Sette

@Gunnlaug